

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

อัลลอฮ์ I ทรงสร้างสิ่งทั้งหลายในโลกนี้มาเป็นคู่ ๆ เพื่อสรรพสิ่งทั้งหลายจะได้ดำรงเผ่าพันธุ์ของตัวเองให้อยู่ในโลกนี้ได้ตามธรรมชาติของแต่ละสิ่งนั้นๆ แม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตที่ปราศจากดวงวิญญาณ เช่น ต้นไม้ใบหญ้าต่างๆ ก็สืบเผ่าพันธุ์ของตนตามความแตกต่างของเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมีย บรรดาสัตว์ทั้งหลายในทุกมุมโลกก็มีความแตกต่างในเพศผู้และเพศเมีย มีฤดูกาลเพรียกหาคู่ เพื่อแพร่หลายเผ่าพันธุ์ของตัวเองไปทั่วทุกมุมโลก มนุษย์ก็มีการสืบทอดวงศ์ตระกูลแพร่หลายเผ่าพันธุ์ผ่านความแตกต่างทางเพศเช่นเดียวกัน (วิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ , 2542 : 1) ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ I ในอัลกุรอานว่า

(الذاريات : 49)

ความว่า “และจากทุก ๆ สิ่งนั้นเราได้สร้างขึ้นมาเป็นคู่ ๆ เพื่อพวกเขาจะได้ใคร่ครวญ” (อัซ-ซารียาติ อายะฮ์ที่ : 49)

มนุษย์มีความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นที่มีสติปัญญา จึงทำให้มนุษย์นั้นมีความคิดในการจัดระบบ การดำรงชีวิตในการสนองตามความต้องการด้านอารมณ์อย่างมีระบบและขั้นตอนของการสืบพันธุ์ของมนุษย์ทั้งหลายด้วยการเคารพในสิทธิซึ่งกันและกันโดยมีการสมรส ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ I ในอัลกุรอานว่า

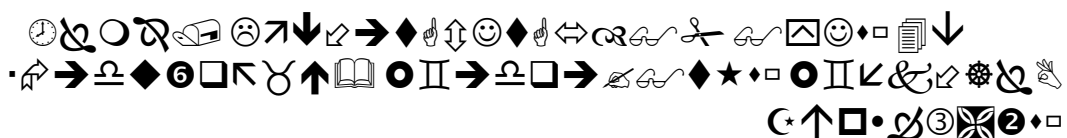

(النحل : من أية 72)

ความว่า “และอัลลอฮ์ I ทรงกำหนดคู่ครองแก่พวกเจ้า ซึ่งมาจากหมู่พวกเจ้า และ ทรงทำให้พวกเจ้ามีลูกและหลานจากคู่ครองของพวกเจ้าและทรงประทานปัจจัยยังชีพจากสิ่งดี ๆ แก่ พวกเจ้า” (อันนะหฺลุ ส่วนหนึ่งของอายะฮฺที่ : 72)

อิสลามไม่ใช่ศาสนาที่สอนเพียงหลักศรัทธาและหลักจริยธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานของ สังคมที่มั่นคง สังคมที่ช่วยกันตักเตือนเพื่อศีลธรรมและความอดทน กำชับในความดีและห้ามปราม สิ่งชั่วร้าย อิสลามไม่เพียงแต่มีคำสอนสิ่งดังกล่าวเท่านั้น แต่อิสลามมีทั้งบทบัญญัติที่ให้ความ ยุติธรรมและมีระบบการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างสังคมที่มีระบบมีระเบียบและมีศักดิ์ศรีอีกด้วย (อิสมา แอ อาลี, 2545 : 175)

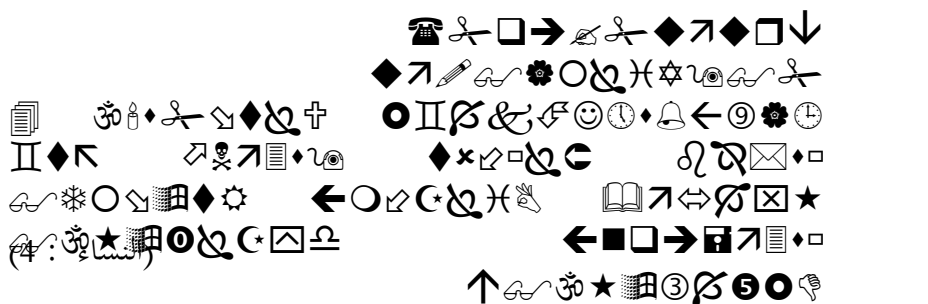
ด้วยศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีคำสอนครอบคลุมกิจกรรมของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน อิสลามถือว่าการสมรสเป็นวิธีเดียวเท่านั้นในการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ให้ยั่งยืนสืบไป ดังนั้นอิสลามจึงมีบทบัญญัติในทุกชั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสมรสอย่างละเอียดและรัดกุม ส่วนหนึ่งของบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการสมรสคือบทบัญญัติเกี่ยวกับมะฮัรดังคำตรัส ของอัลลอฮ์ I ในอัลกุรอานว่า

(النساء : من أية 24)

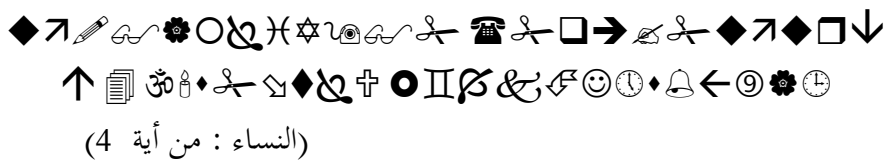
ความว่า “ดังนั้นหญิงใดที่พวกเจ้าเสพลูกด้วยนางจากบรรดาจากบรรดาหญิง เหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนาง ซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนางตามที่มีกำหนดไว้” (อันนิสาอฺ ส่วนหนึ่ง ของอายะฮฺที่ : 24)

มะฮัร คือทรัพย์สินที่กฎหมายอิสลามกำหนดให้ชายต้องมอบให้แก่หญิงตามที่ตกลงเพื่อทำสัญญาสมรส มะฮัรอาจจะเป็นเงินทองหรือของมีค่าอื่นๆก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน มะฮัรจะ ตกเป็นสิทธิของภริยาทั้งหมดก็ต่อเมื่อได้มีการอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภริยาแล้ว ซึ่งชายให้กับหญิง เพื่อเป็นการให้เกียรติกับหญิงที่ยินยอมสมรสด้วย เป็นการประกาศความต้องการและเป็นหลักฐาน ยืนยันในการใช้ชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ และเพื่อนางจะได้เตรียมตัวในการปฏิบัติตนต่อการใช้ชีวิตคู่ อย่างมีความสุขต่อไปดังคำตรัสของอัลลอฮ์ I ในอัลกุรอานว่า

ความว่า “และจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่งมะฮัรของนางด้วยความเต็มใจ แต่ถ้านางเห็นชอบที่จะให้สิ่งหนึ่งแก่พวกเจ้าจากมะฮัรนั้นแล้ว ก็จงบริโภคลสิ่งนั้นด้วยความเอร็ดอร่อยและโอชา” (อันนิสาอฺ อายะฮฺที่ : 4)

บรรจง บินกาซัน (2542 (ก) : 86) กล่าวว่าในสมัยก่อนยุคอิสลามนั้น¹ มะฮัรก็ถือเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับพิธีการสมรสในหมู่ชาวอาหรับและความสัมพันธ์ทางการสมรสที่ถูกต้องจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการจ่ายมะฮัรแล้วเท่านั้น ชาวอาหรับถือว่าการสมรสที่ไม่มีมะฮัรเป็นเรื่องน่าอายและผู้หญิงจะถูกมองว่าเป็นนางบำเรอ อย่างไรก็ตาม การให้มะฮัรในยุคก่อนอิสลามนั้น ชายจะให้มะฮัรแก่ผู้ปกครองของหญิง ซึ่งอาจจะบิดา พี่ชายหรือญาติที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลโดยที่ผู้หญิงไม่มีสิทธิ์ได้รับอะไรเลย ดังนั้น การกระทำดังกล่าวจึงดูเหมือนการซื้อขายผู้หญิงและมะฮัรจึงเป็นเสมือนราคาของผู้หญิง ก่อนหน้าสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด p เพียงเล็กน้อยชาวอาหรับเริ่มมีการแบ่งมะฮัรบางส่วนให้แก่ผู้หญิงบ้างแล้ว แต่เมื่อมาถึงสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด p อิสลามได้กำหนดแนวปฏิบัติให้กับมุสลิมว่ามะฮัรไม่ใช่เป็นราคาของผู้หญิง หากแต่เป็นของขวัญหรือเป็นการปลอบขวัญตามกฎหมายฝ่ายหญิงที่จะเป็นเจ้าสาวมีสิทธิ์เรียกร้องโดยอัลกุรอานก็กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้สำหรับชายว่าจะต้องให้แก่หญิง ดังความหมายของอัลกุรอานว่า

ความว่า “และจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่งมะฮัรของนางด้วยความเต็มใจ” (อันนิสาอฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮฺที่ : 4)

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่เรียบง่ายไม่ได้กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ เหนือความสามารถของมนุษย์ ในเรื่องของมะฮัรก็เช่นเดียวกันมีตัวบทบัญญัติที่เรียบง่ายและชัดเจน มะฮัรนั้นอิสลามได้กำหนดให้เป็นกรรมสิทธิ์ของหญิงที่สมรสโดยเฉพาะนางจะนำไปจัดการอย่างไรก็ได้ แต่ในบางครอบครัวที่พ่อแม่ไม่เข้าใจเรื่องของมะฮัรตามบทบัญญัติอิสลามต่างก็คิดว่า เป็นคำตอบแทนที่เขาทั้งสองได้เลี้ยงบุตรมาตลอดระยะเวลาก่อนสมรส ซึ่งเป็นการตีความเข้าใจ มะฮัรที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติอิสลาม

มีคนจำนวนมากที่ถือว่าค่ามะฮัรคือค่าตัวของผู้หญิง และเชื่อว่าการเรียกร้องเอาค่ามะฮัรสูงๆ เป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูล ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงต้องเรียกเอาค่ามะฮัรสูงเพื่อ

¹ หมายถึง ในยุคก่อนมุฮัมมัดเป็นนบี p

ประกาศคุณค่าและศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูล และถือเป็นหน้าเป็นตาที่จะโอ้อวดกันในเรื่องชุด แต่งงานและเครื่องประดับบ้านเรือน ซึ่งคำมะฮัรนั้นไม่ได้มีความหมายแต่อย่างใด นอกจากเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าชายมีความปรารถนาจริงใจที่จะสมรสและเป็นของขวัญเพื่อเป็นเกียรติแก่หญิงและเสริมสร้างความรักต่อกันในการที่จะร่วมกันสร้างชีวิตคู่ที่มีเกียรติต่อไป(อรุณ บุญชม, ม.ป.ป. : 75)

ในบทบัญญัติของอิสลามเกี่ยวกับมะฮัร มีหะดีษบ่งบอกถึงเรื่องมะฮัรไว้อย่างชัดเจน เรียบง่ายและไม่ได้กำหนดเกินความสามารถของมุสลิม เพื่อมุสลิมทุกคนได้ยึดปฏิบัติและไม่ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องมะฮัร ดังที่ท่านเราะฮะลุล ρ ได้กล่าวไว้ ดังหะดีษต่อไปนี้

(عن سهل بن سعد أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: لرجل تزوج ولو خاتما من حديد)

((البخاري : 5150))

ความว่า “จากสะฮะล อิบน์ สะฮะด เล่าว่า ท่านนบี ρ กล่าวกับชายคนหนึ่งว่า จงสมรสเถิด แม้จะด้วยมะฮัรที่เป็นแหวนเหล็กก็ตาม” (Bukhari : 5150)

(عن أنس بن مالك أن عبد الرحمن تزوج امرأة على وزن نواة من ذهب)

((مسلم : 3480))

ความว่า “จากอนัส อิบน์ มาลิก เล่าว่า แท้จริง अबดุลเราะฮ์มาน ได้สมรสกับหญิงคนหนึ่งด้วยมะฮัรเป็นทองหนักเท่าเม็ดอินทผาลัม (เนาะฮะฮ์)¹ (Muslim : 3480)

เนื่องจากมุสลิมในยุคปัจจุบันไม่ค่อยให้ความสำคัญตามแนวทางอัลกุรอานและแนวทางของท่านเราะฮะลุล ρ ที่ได้รายงานไว้ จึงก่อให้เกิดปัญหาเรื่องมะฮัรในสังคมขึ้น จนกระทั่งชายหญิงบางคู่ไม่ได้สมรสกัน บางคู่ผู้หญิงถูกแปรสภาพเป็นสินค้าที่ต้องซื้อด้วยราคาแพง ทรัพย์สินและปริญญาที่หญิงได้มาถูกตีราคารวมกับมะฮัร จึงทำให้เรียกคำมะฮัรสูง บางคู่ชายหญิงต่อรองราคากันราวกับซื้อสินค้า ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดผลเสียโดยตรงต่อครอบครัวแล้ว ยัง

¹ เนาะฮะฮ์ หมายถึง มาตรการชั่งทองของชาวอาหรับมีน้ำหนักเท่ากับ 5 ดิรฮัม (al- Nawawi, 1996 : 18/326) ดิรฮัม คือ คำที่เปลี่ยนแปลงมาจากภาษากรีก จากคำว่า (ذراعمة) คือใช้เรียกค่าเงินเท่ากับ 0.7 ดินาร อัตราทองคำ 1 ดินาร เมื่อเทียบเป็นกรัมเท่ากับ 4.25 กรัม (Yusof al Qaradawi ,1405:259) ทองคำ 1 กรัม มีค่าเป็นเงินไทยเท่ากับ 713.81 บาท ทองคำน้ำหนัก 1 บาท มีน้ำหนักเท่ากับ 15.2 กรัม ซึ่งมีค่าเป็นเงินไทยเท่ากับ 10850 บาท ดังนั้นทองคำหนัก 4.25 กรัม มีน้ำหนักเท่ากับ 0.27 บาท มีค่าเป็นเงินไทยเท่ากับ 3033.69 บาท ผู้วิจัยสอบถามร้านทองมุสลิม ด. บ้านนา อ. จະนะ จ. สงขลา เมื่อวันที่ 23 / 11 / 2549

ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมอีกด้วย นอกจากสาเหตุเรียกค่ามะฮัรสูงทำให้ผู้คนมีทัศนคติขยาดไม่
 ยากสมรสกับสตรีมุสลิม จึงทำให้เกิดจุดหักเหที่ทำให้ ชายมุสลิมไปให้ความสนใจกับหญิงต่าง
 ศาสนิก และหญิงมุสลิมะฮ์เกิดการน้อยใจอาจจะหนีตามชายต่างศาสนาซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหา
 ตามมาอย่างไม่รู้จบ ด้วยสาเหตุเรียกค่ามะฮัรสูงชายมุสลิมหากรักชอบหญิงมุสลิมะฮ์กันแล้วแต่ยังมี
 เงินทองไม่พอ พ่อแม่ไม่กล้าที่จะเข้าไปสู่ขอหรือไปสู่ขอแล้วแต่ค่ามะฮัรไม่พอ ก็ต้องรอไปจนกว่า
 จะหาเงินได้ครบจำนวน อาจเป็นเหตุซึ่งจะนำมาสู่ความเสียหายโดยการละเมิดบทบัญญัติ เช่น
 การผิดประเวณี ผู้สาวหรืออาจทำให้ทั้งสองต้องยกเลิกโครงการสมรสเพราะรอคอยไม่ไหวหรือทั้ง
 สองอาจหนีตามกันไปทำการสมรสโดยที่พ่อแม่ไม่ได้รับรู้ ทำให้เสื่อมเสียวงศ์ตระกูลและผิด
 หลักการศาสนา

วิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ (สัมภาษณ์) 15 กรกฎาคม 2547) ปัญหาเรื่องมะฮัรในปัจจุบัน
 นั้นอันเนื่องมาจากการเรียกมะฮัรสูงเพราะมุสลิมให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าให้ความสำคัญกับ
 ศาสนา จึงเอาเรื่องศาสนามาพิจารณารองจากวัตถุนิยมปัญหาไม่ตกลงในการสมรสของสังคมจึง
 เกิดขึ้น (อะห์หมัด สาอิ (สัมภาษณ์) 16 กรกฎาคม 2547) ปัญหามะฮัรนั้นเมื่อมีการเจรจาตกลง
 เรื่องมะฮัรนั้นตกลงกันด้วยราคาหนึ่งแต่ระบุในสัญญาสมรสนั้นไม่ตรงกับราคาที่ตกลงไว้ เมื่อ
 สมรสเสร็จยังไม่ได้อยู่ร่วมกันเกิดหย่าร้างขึ้นจึงมีการเรียกมะฮัรคืน ปัญหานี้อยู่ที่การเรียกมะฮัร
 คืนนั้นจะเรียกตามจำนวนที่ระบุในสัญญาสมรสหรือตามจำนวนที่ตกลงเจรจากัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ
 มุสลิมไม่เข้าใจเรื่องมะฮัร

จากปัญหาดังกล่าวที่คุกคามไปทั่วทุกสังคมในยุคปัจจุบันผู้วิจัยเล็งเห็นว่าอำเภอจะ
 นะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสงขลาที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ เมืองจะนะ
 เป็นชุมชนที่มีลักษณะค่อนข้างมีการผสมผสานทางวัฒนธรรม และผู้คนเมืองนี้อยู่ในบริเวณรอยต่อ
 ของศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองและวัฒนธรรมในภาคใต้ โดยเฉพาะระหว่างนครศรีธรรมราช
 พัทลุงและสงขลา ซึ่งมีเอกลักษณ์ที่เด่นชัดทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา
 กับเมืองปัตตานี ซึ่งเป็นศูนย์กลางสำคัญของการเผยแพร่วัฒนธรรมของศาสนาอิสลามและ
 วัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวมลายู ประชาชนจะนะมีการผสมผสานปะปนกันระหว่างชาวพุทธกับ
 ชาวไทยมุสลิม (จะนะ เมืองสองวัฒนธรรม , 2542 :9)

เนื่องจากอำเภอจะนะจังหวัดสงขลาเป็นสถานที่ที่มีกลุ่มชนหลากหลายได้อพยพ
 เข้ามาอาศัยอยู่จึงทำให้มีความแตกต่างกันในเรื่องของศาสนา วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม
 ประเพณี จากปัญหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบัญญัติเรื่องมะฮัร ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ
 มะฮัร ปัญหาด้านอัตราการเรียกค่ามะฮัร ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีสิทธิรับมะฮัรที่แท้จริง ปัญหาผลกระทบ
 จากการเรียกค่ามะฮัรสูง ซึ่งก่อให้เกิด การไม่ตกลงในการสมรส นำไปซึ่งการผิดประเวณี หนีตาม

กันไปโดยไม่ได้สมรส มีหญิงสาวที่ไม่ได้สมรสมากขึ้นในสังคมมุสลิม เป็นต้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาบทบาทบัญญัติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับมะฮัรกับการปฏิบัติจริงของมุสลิมในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับมะฮัรและแนวทางแก้ปัญหาครอบครัวและสังคมมุสลิมต่อไป

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

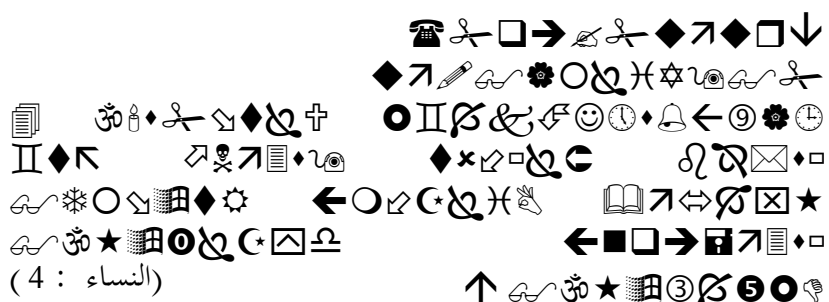
ในการศึกษาเรื่อง “การศึกษาบทบาทบัญญัติกฎหมายอิสลามและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับมะฮัร กรณีศึกษา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารอัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.2.1 อัลกุรอานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาอัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับมะฮัร พบว่าในคัมภีร์อัลกุรอาน อัลลอฮ์ I ตรัสเกี่ยวกับมะฮัรหลายอายะฮ์ ในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1.1 ชายจำเป็นต้องจ่ายมะฮัรให้กับหญิงที่เขามีความประสงค์จะสมรส เพื่อเป็นเกียรติอันสูงส่งของนางในการที่นางยอมสมรส

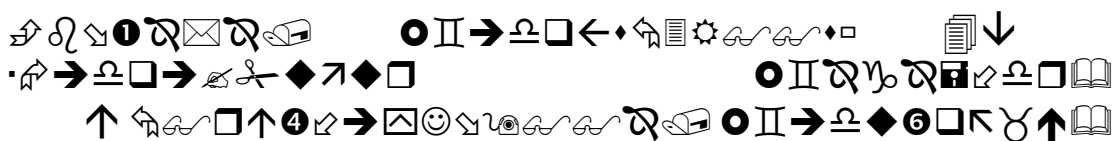
อัลลอฮ์ I ตรัส ในอัลกุรอานว่า

(4 : النساء)

ความว่า “และจงให้แก่บรรดาหญิงซึ่งมะฮัรของนางด้วยความเต็มใจ แต่ถ้านางเห็นชอบที่จะให้สิ่งหนึ่งแก่พวกเจ้าจากมะฮัรนั้นแล้ว ก็จงบริโภคลงสิ่งนั้นด้วยความเอร็ดอร่อยและโอชา” (อันนิสาฮ์ อายะฮ์ที่ : 4)

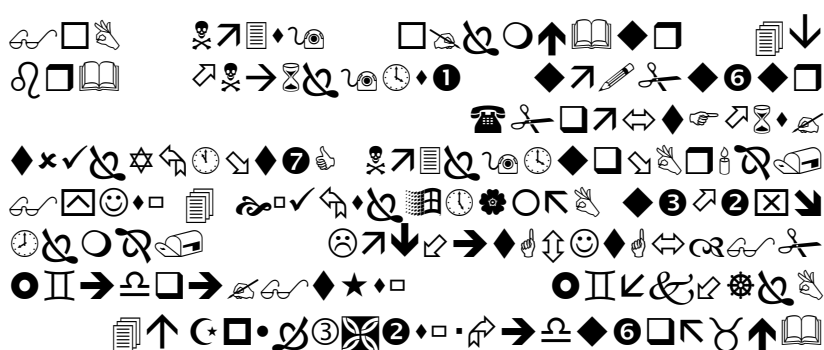
อัลลอฮ์ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

(النساء : من أية 25)

ความว่า “ดั่งนั้นจงสมรสกับพวกนางด้วยการอนุมัติจากผู้เป็นนายของพวกนาง และจงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทนของพวกนางโดยชอบธรรม” (อันนีสอาอฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮ์สุที่ : 25)

อัลลอฮ์ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

(النساء : من أية 24)

ความว่า “และได้ถูกอนุมัติให้แก่พวกเจ้าที่นอกเหนือจากนั้นในการที่พวกเจ้าแสวงหามาด้วยทรัพย์สินของพวกเจ้า ในฐานะเป็นผู้สมรส มิใช่ในฐานะผู้ล่วงประเวณี ดั่งนั้นหญิงใดที่พวกท่านเสพสุขด้วยนางจากบรรดาหญิงเหล่านั้น ก็จงให้แก่พวกนาง ซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนางตามที่มีกำหนดไว้” (อันนีสอาอฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮ์สุที่ : 24)

1.2 มะฮัรถูกบัญญัติเหนือสามีที่ต้องจ่ายให้กับภรรยา แต่ไม่ได้บัญญัติให้ภรรยาจ่ายให้กับสามี เพราะอัลลอฮ์ I ทรงสร้าง ความเข้มแข็งเพื่อแสวงหาปัจจัยยังชีพและภาวะการณั้เป็นผู้นำให้กับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

อัลลอฮ์ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

(النساء : من أية 34)

ความว่า “บรรดาชายนั้นคือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดูบรรดาหญิง เนื่องด้วยการที่อัลลอฮ์ I ได้ทรงให้บางคนของพวกเขาเหนือกว่าอีกบางคนและด้วยการที่พวกเขาได้เข้าไปจากทรัพย์สินของพวกเขา” (อันนิสาอ ส่วนหนึ่งของอายะฮ์ที่ : 34)

อัลลอฮ์ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

(البقرة : من أية 223)

ความว่า “และหน้าที่ของพ่อเด็กนั้น คือปัจจัยยังชีพของพวกเขาและเครื่องนุ่งห่มของพวกเขาโดยชอบธรรม” (อัลบะเกาะเราะฮ์ ส่วนหนึ่งของอายะฮ์ที่ : 233)

1.2.1.3 กฎหมายอิสลามไม่ได้กำหนดความมากน้อยของมะฮัร โดยให้ระบุมะฮัรในการสมรสตามความเหมาะสมต่อสถานภาพของแต่ละบุคคล

อัลลอฮ์ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

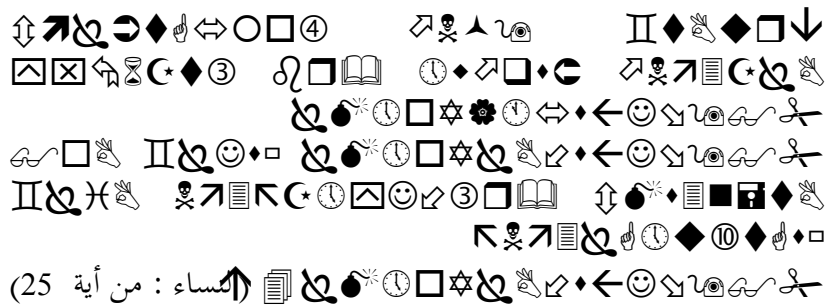

(النور : من أية 33)

ความว่า “และบรรดาผู้ที่ยังไม่มีโอกาสสมรสก็จงให้เขาข่มความใคร่ จนกว่าอัลลอฮ์ I จะทรงให้พวกเขาร่ำรวยขึ้นมาจากความโปรดปรานของพระองค์” (อันนูร ส่วนหนึ่งของอายะฮ์ที่ : 33)

อัลลอฮ์ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

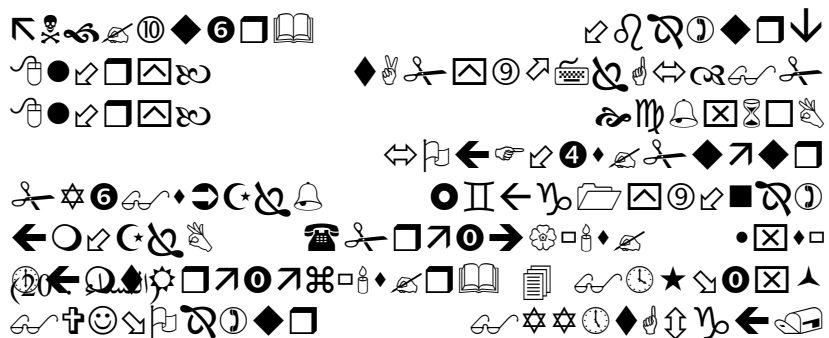

ความว่า “และผู้ใดในหมู่พวกเจ้าไม่สามารถมีกำลังที่จะสมรสกับบรรดาหญิงอิสระที่มีศรัทธาใดก็จงสมรสกับเด็กสาวของพวกเจ้าที่เป็นผู้ศรัทธาในหมู่ทาสที่พวกเจ้าครอบครอง” (อันนีสอาอู ส่วนหนึ่งของอายะฮฺที่ : 25)

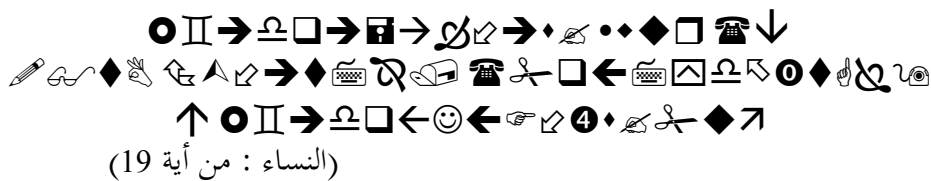
1.2.1.4 มะฮัรเป็นกรรมสิทธิ์ของภริยาโดยชอบธรรม นางสามารถนำไปใช้จ่ายได้ตามความประสงค์ โดยที่สามีและญาติพี่น้อง ไม่มีสิทธิ์เว้นแต่นางได้ยินยอม

อัลลอฮฺ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

ความว่า “และหากพวกเจ้าต้องการเปลี่ยนคู่ครองคนหนึ่งหนึ่งแทนให้คู่ครองอีกคนหนึ่ง และพวกเจ้าได้ให้แก่งานหนึ่งในหมู่นางเหล่านั้น ซึ่งทรัพย์อันมากมายก็ตาม ก็จงอย่าได้เอาสิ่งใดจากทรัพย์นั้นคืน พวกเจ้าจะเอามันคืนด้วยการอุปโลกน์ความเท็จและการกระทำบาปอย่างชัดเจน กระนั้นหรือ” (อันนีสอาอู อายะฮฺที่ : 20)

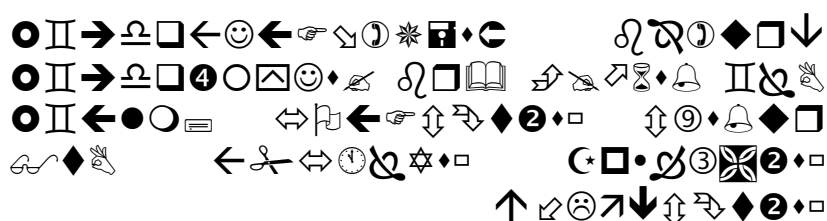
อัลลอฮฺ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

ความว่า “และไม่ม่อนุมัติเช่นเดียวกันการที่พวกเขาจะขัดขวางบรรดานางเพื่อพวกเขาจะเอาบางส่วนของสิ่งที่พวกเขาได้ให้แก่นาง” (อันนิสาอู ส่วนหนึ่งของอายะฮุที่ : 19)

1.2.1.5 เมื่อมีการขาดจากการสมรส ศาสนาได้ระบุเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในมะฮัรไว้ในกรณีต่าง ๆ เพื่อความเป็นธรรมและไม่ให้เกิดความขัดแย้งเอาเปรียบระหว่างคู่สามีภรรยา

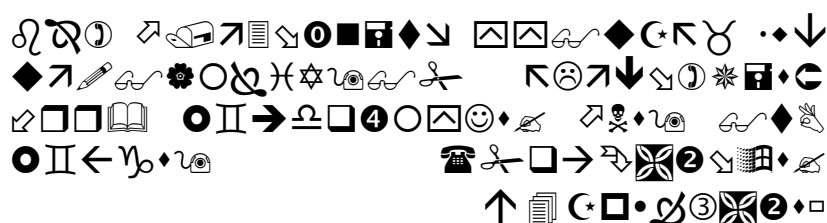
อัลลอฮฺ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

(البقرة : من أية 237)

ความว่า “และถ้าหากพวกเขาหย่าพวกนางก่อนที่พวกเขาสัมผัสพวกนาง โดยที่พวกเขาได้กำหนดมะฮัรแก่นางแล้ว ก็จงให้แก่นางครึ่งหนึ่งจากสิ่งที่พวกเขากำหนดไว้” (อัลบะเกาะเราะฮฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮุที่ : 237)

อัลลอฮฺ I ตรัสในอัลกุรอานว่า

(البقرة : من أية 236)

ความว่า “ไม่มีบาปใด ๆ แก่พวกเขา ถ้าหากพวกเขาหย่าหญิง โดยที่พวกเขายังมิได้สัมผัสพวกนางหรือยังมิได้กำหนดมะฮัรใด ๆ แก่พวกนาง” (อัลบะเกาะเราะฮฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮุที่ : 236)

1.2.2 อัลหะดีษที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและค้นคว้าหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมะฮัร มีหะดีษที่กล่าวถึงมะฮัรในแง่มุมมองต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับมะฮัรดังนี้

1.2.2.1 ชายจำเป็นจะต้องจ่ายมะฮัรให้แก่หญิงที่เขาต้องการจะสมรสด้วย

หะดีษจากสะฮุล อิบน์ สะฮุด เล่าว่า

(جاءت امرأة إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالت: إني قد وهبت من نفسي فقامت طويلاً، فقال رجل زوجها إن لم تكن لك بها حاجة فقال هل عندك من شيء تصدقها قال: ما عندي إلا إزاري فقال إن أعطيتها إياه جلست لا إزار لك فالتمس شيئاً فقال ما أجد شيئاً فقال التمس ولو خاتماً من حديد فلم يجد فقال أمعك من القرآن شيء قال نعم سورة كذا وسورة كذا لسور سماها فقال قد زوجناكها بما معك من القرآن)

((البخاري : 5135))

ความว่า “มีผู้หญิงคนหนึ่งได้มาหาท่านนบี μ แล้วกล่าวว่า โอ้เราะฮ์ซูลุลลอฮ์ μ ฉันขอมอบตัวดิฉัน แล้วนางก็ยืนอยู่เป็นเวลานาน แล้วชายคนหนึ่งก็กล่าวว่า ขอท่านได้โปรดสมรสนางให้แก่ฉันเถิด หากท่านไม่ต้องการนาง ท่านเราะฮ์ซูลุลลอฮ์ μ กล่าวว่า ท่านมีอะไรบ้างไหมที่จะมอบให้แก่นาง ? ชายคนนั้นกล่าวว่า ฉันไม่มีอะไรนอกจากผ้าถุงผืนนี้ของฉัน ท่านเราะฮ์ซูล μ กล่าวว่า หากท่านให้ผ้าถุงของท่านแก่นาง ท่านก็จะนั่งอยู่โดยไม่มีผ้าถุง จงแสวงหาอะไรสักอย่าง ชายผู้นั้นตอบว่า ฉันไม่มีสิ่งของอะไรเลย ท่านเราะฮ์ซูล μ กล่าวว่า จงแสวงหาให้นางแม้จะเป็นเพียงแหวนที่ทำจากเหล็กก็ตาม ชายคนนั้นก็ยังไม่ มี ท่านเราะฮ์ซูล μ กล่าวว่าท่านจำกูรอานบ้างไหม ชายผู้นั้นตอบว่า ครับ สูเราะฮ์สุนัน สูเราะฮ์สุนัน แล้วเขาก็ระบุชื่อเหล่านั้น ท่านเราะฮ์ซูล μ กล่าวว่าฉันสมรสท่านกับนางด้วยสิ่งที่ท่านมีอยู่จากอัลกูรอาน ” (al-Bukhari : 5135)

หะดีษจาก อุกบะฮ์ อิบน์ อามิร เล่าว่า

(أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لرجل أترضى أن أزوجك فلانة قال نعم وقال للمرأة أترضين أن أزوجك فلانا قالت نعم فزوج أحدهما صاحبه فدخل بها الرجل ولم يفرض لها صداقا ولم يعطها شيئا وكان ممن شهد الحديبية وكان من شهد الحديبية له سهم بخير فلما حضرته الوفاة قال إن رسول الله صلى الله عليه وسلم زوجني فلانة ولم أفرض لها صداقا ولم أعطها شيئا وإني أشهدكم أي أعطيتها من صداقها سهمي بخير فأخذت سهمها فباعته بمئة ألف)

((أبوداود، : 2117))

ความว่า “ท่านนบี ρ ได้กล่าวแก่ชายผู้หนึ่งว่า ท่านยินยอมให้ฉันสมรสท่านกับหญิงคนนั้นไหม ? ชายคนนั้นตอบว่า ครีบ หลังจากนั้นท่านนบี ρ ก็ได้ถามหญิงคนนั้นว่า เธอยินยอมให้ฉันสมรสเธอกับชายคนนั้นไหม ? หญิงคนนั้นตอบว่า ค่ะ ดังนั้นท่านนบี ρ ก็ได้สมรสให้ทั้งสอง ทั้งสองก็อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้กำหนดมะฮฺรใด ๆ และเขาไม่ได้ให้สิ่งใดแก่นางเลย และเขาเป็นผู้ที่เคยทำสงครามหุคัยบียะฮฺ และผู้ที่เคยทำสงครามหุคัยบียะฮฺ เขาจะได้รับส่วนแบ่งจากสงครามคอยบ์ร และเมื่อสามีใกล้เสียชีวิต เขาได้กล่าวว่า ท่านนบี ρ ได้สมรสฉันกับภริยา ซึ่งฉันไม่ได้ให้อะไรเขาเป็นค่ามะฮฺรและฉันไม่ได้ให้อะไรสักอย่างกับนางเลย ฉันขอปฏิญาณต่อท่านทั้งหลาย ฉันจะให้มะฮฺรกับนางจากส่วนแบ่งของฉันจากสงครามคอยบ์ร แล้วนางได้อาส่วนแบ่งไปขายได้หนึ่งแสน” (Abu Da’ud : 2117)

1.2.2.2 สนับสนุนให้เรียกค่ามะฮฺรน้อย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการสมรสและเพื่อความประเสริฐความเป็นสิริมงคลแก่ตัวนางเอง

หะดีษจากอนัส อิบน์ มาลิก เล่าว่า

(أن النبي صلى الله عليه وسلم رأي علي عبد الرحمن بن عوف أترضفة فقال ما هذا قال يا رسول الله إني تزوجت امرأة علي وزن نواة من ذهب قال فبارك الله لك أو لم ولو بشاة)

((المسلم، : 3475))

ความว่า “ท่านนบี ρ เห็นรอยน้ำหอมสีเหลืองติดอยู่ที่อับดุลเราะหฺมาน บิน อาวฟ ท่านนบี ρ กล่าวว่า นี่อะไร ? เขาตอบว่า โอ้เราะซูลลลอฮ ρ ฉันได้สมรสกับหญิงคนหนึ่งด้วยทองหนักเท่าเม็ดอินทผลาล์ม ท่านนบี ρ กล่าวว่าขออัลลอฮ I ได้โปรดประทานความจำเริญให้ กับท่านด้วยเถิด ท่านจงจัดงานฉลองเถิด แม้จะด้วยแกะตัวเดียวก็ตาม” (al- Muslim : 3475)

หะดีษจากอับดุลลอฮ ρ อิบน์ อามิรเล่าว่า

(أن امرأة من بني فزارة تزوجت علي نعلين فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم أَرْضِيَّتِ مِنْ نَفْسِكَ وَمَا لَكَ بِنَعْلَيْنِ قَالَتْ نَعَمْ فَاجَازَهُ)

((الترمذي : 1113))

ความว่า “ มีหญิงจากเผ่าพะซาเราะฮ์ได้สมรสโดยมีรองเท้าคู่หนึ่งเป็นมะฮัร ท่านเราะซูลลลอฮ ρ ได้ถามนางว่า เธอพอใจให้แก่ตัวเธอและทรัพย์สินของเธอด้วยค่ามะฮัรที่เป็นรองเท้าคู่หนึ่งหรือ ? นางตอบว่าพอใจ ค่ะ ซึ่งท่านนบี ρ ก็อนุญาตให้เขา” (al- Tirmizi: 1113)

หะดีษเล่าจาก อุมัร อิบน์ อัลคอกฏอบ

ألا لا تغالوا صدقة النساء فإنها لو كانت مكرمة في الدنيا أو تقوي عند الله لكان أولاً كم بها نبي الله صلى الله عليه وسلم ما علمت رسول الله صلى الله عليه وسلم نكح شيئا من نساءه ولا أنكح شيئا من بناته على أكثر من ثنتي عشرة أوقية

((الترمذي ، : 1114))

ความว่า “ท่านทั้งหลายอย่าเรียกค่ามะฮัรสตรีสูง ๆ เพราะหากมันเป็นเกียรติในโลกนี้ หรือเป็นความขำเกรงต่ออัลลอฮ I แล้ว ผู้ที่สมควรกระทำก่อนพวกท่านคือท่านนบี ρ เท่าที่ฉันรู้ท่านเราะซูล ρ ไม่เคยจ่ายค่ามะฮัรแก่ภริยาคนใดของท่าน และไม่มีบุตรคนใดของท่านได้รับมะฮัรเกินกว่าสิบสองอูกิยะฮ์¹ เลย” (al- Tirmizi : 1114)

¹ หนึ่งอูกิยะฮ์เท่ากับสี่สิบดิรฮัม (Yusuf al-qaradawi ,1405:240) เงิน 1 ดิรฮัม มีน้ำหนักเท่ากับ 2.975 กรัม น้ำหนักเงิน 1 กรัม เทียบเงินไทยเท่ากับ 32 บาท น้ำหนักเงิน 1 บาท มีน้ำหนักเท่ากับ 15.2 กรัม ซึ่งมีค่าเป็นเงินไทยเท่ากับ 500 บาท ดังนั้นเงิน 40 ดิรฮัม มีน้ำหนักเท่ากับ 7.82 บาท มีน้ำหนักเท่ากับ 119 กรัม มีค่าเทียบเงินไทยเท่ากับ 3808 บาท ผู้วิจัยสอบถามร้านทองมุสลิม ต. บ้านนา อ. จะนะ จ. สงขลา เมื่อวันที่ 23 / 11 / 2549

1.2.2.3 คำจ้างค่าตอบแทนสามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรได้ หะดีษเล่าจากอนัส

(خطب أبو طلحة أم سليم فقالت والله ما مثلك يا أبا طلحة ما مثلك

يرد ولكنك رجل كافر وأنا امرأة مسلمة ولا يحل لي أن أتزوجك فإن

تسلم فذاك مهري وما أسألك غيره فأسلم فكان ذلك مهرها قال ثابت

فما سمعت بإمرأة قط كانت أكرم مهرا من أم سليم الإسلام فدخل بها

فولدت له)

((النسائي : 3341))

ความว่า “อาบูฏอลหะฮฺได้ขู่อุมมุสลิม โดยนางกล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ I ให้อาบูฏอลหะฮฺ คนอย่างท่านนั้นจะไม่ถูกปฏิเสธหรือแต่ท่านยังเป็นกาฟิร ส่วนฉันเป็นหญิงมุสลิมะฮฺ จึงไม่อนุญาตให้ฉันสมรสกับท่าน ถ้าหากท่านเข้ารับอิสลาม นั่นถือเป็นมะฮัรสำหรับฉัน และฉันจะไม่ขออะไรท่านมากไปกว่านั้น อาบูฏอลหะฮฺก็เข้ารับอิสลาม แล้วดังกล่าวว่านั่นถือเป็นมะฮัรให้แก่ชาย ท่านขบถกล่าวว่า ฉันไม่เคยได้ยินหญิงคนไหนเลยที่มะฮัรของเขามีเกียรติไปกว่ามะฮัรของอุมมุสลิม ดังนั้นเขาก็ได้อยู่ร่วมกับนาง และนางก็ได้มีลูกให้กับเขา” (al- Nasa’i, : 3341)

หะดีษจาก สะฮฺล อิบน์ สะฮฺล กล่าวว่า

(أن امرأة عرضت نفسها على النبي صلى الله عليه وسلم فقال له رجل

يا رسول الله زوجنيها فقال ما عندك قال ما عندي شيء قال إذهب فا

لمس ولو خاتما من حديد فذهب ثم رجع فقال لا والله ما وجدت

شيئا ولا خاتما من حديد ولكن هذا إزارى ولها نصفه قال سهل وما له

رداء فقال النبي صلى الله عليه وسلم وما تصنع يا زارك إن لبسته لم يكن

عليها منه شيء وإن لبسته لم يكن عليك منه شيء فجلس الرجل حتى إذا

طال مجلسه قام فرأه النبي صلى الله عليه وسلم فدعاه أو دعي له فقال له
 ما ذا معك من القرآن فقال له معي سورة كذا و سورة كذا لسور
 يعددها فقال النبي صلى الله عليه وسلم أملكناكها بما معك من القرآن)

((البخاري، : 5121))

ความว่า “มีหญิงคนหนึ่งได้เสนอตัวเธอเองแก่ท่านนบี ρ (เพื่อสมรสกับท่านนบี ρ) ชายคนหนึ่งกล่าวกับท่านนบี ρ ว่า โอ้ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ρ สมรสเธอให้ฉันเถอะ ท่านนบี ρ จึงถามว่า ตัวท่านมีอะไรบ้าง (ที่จะเป็นมะฮัร ชายคนนั้นตอบว่าไม่มีอะไรเลย ท่านนบี ρ จึงกล่าวว่า จงไป(กลับบ้าน)ไปค้นหาอะไรมาก็ได้ แม้จะเป็นแหวนเหล็ก ชายคนนั้นได้ไป แล้วกลับมากล่าวว่า ไม่มีอะไรเลยแม้แต่แหวนเหล็ก แต่ฉันมีผ้าถุงของฉันที่จะมอบให้ครึ่งหนึ่ง สะฮ์ลุกล่าวว่าเขาไม่มี แม้ผ้าที่จะคลุมส่วนบน(เลยจากสะเอว) ท่านนบี ρ จึงกล่าวว่าหากท่านใช้ผ้าผืนนี้ เธอก็ไม่ได้ใช้ ส่วนใดเลย แต่ถ้าเธอใช้ผ้าผืนนี้ ท่านก็จะไม่ได้ใช้ ส่วนใดเลยเช่นกัน ชายคนนั้นจึงได้นั่งลงเป็น เวลานาน แล้วจึงยืนขึ้น(เดินออกไป) เมื่อท่านนบี ρ เห็น จึงได้เรียกเขา/หรือเขาถูกเรียก ให้กลับมาหาท่านนบี ρ ท่านนบี ρ ได้กล่าวกับเขาว่า ท่านจำอัลกุรอานไว้เท่าไร เขาตอบว่าสุเราะฮ์ฮุนั้น สุเราะฮ์ฮุนั้น เขาระบุชื่อสุเราะฮ์เหล่านั้น ท่านนบี ρ จึงกล่าวว่า ฉันจะสมรสเธอให้กับท่าน ด้วยการ ท่องอัลกุรอาน(เป็นมะฮัร)” (al- Bukhari : 5121)

1.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องบทบาทบุญตักวาหมายอิสลามและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับมะฮัร กรณีศึกษาอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ใช้ความพยายามในการค้นคว้าและสัมภาษณ์ผู้รู้ แต่ ยังไม่พบงานวิจัยโดยตรงที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่มีงานวิจัยที่มีภาพรวมเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อย่างนี้

1.2.3.1งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดลมนรรัตน์ บากา (2548) ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำมุสลิมในการพัฒนา การศึกษาของสังคมมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่าผู้นำศาสนาหรือโต๊ะครูนั้นถือว่าเป็น บุคคลที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาหรือดำเนินการเรียนการสอนแก่มุสลิม ซึ่งในการจัด การศึกษาของผู้นำศาสนาหรือโต๊ะครูในอดีตจะดำเนินการเรียนการสอนในรูปแบบของระบบ ปอเนาะ ซึ่งปัจจุบันระบบปอเนาะก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม ถึงอย่างไรก็ตามบรรดาผู้นำหรือโต๊ะครูก็ยังมิบทบาทในการจัดการศึกษาเหมือนเดิม

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต (2548) ทำวิจัยเรื่อง “ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส)” พบว่า สนับสนุนสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง โดยการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวทางที่ถูกต้อง ดูแลวัยรุ่นที่อยู่ร่วมกันโดยไม่แต่งงานตามกระแสวัฒนธรรมตะวันตก

พิสมัย สาชาโนน (2529) ทำการศึกษาเรื่อง “ การศึกษาเปรียบเทียบหลักคำสอนเกี่ยวกับการแต่งงานระหว่างคัมภีร์พระเวทกับอัลกุรอานและหะดีษ” ผลการวิจัยพบว่า อิหม่ามเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสอนและหลักการทางศาสนาอย่างเคร่งครัด

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษาบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับมะฮัร

1.3.2 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจต่อบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับมะฮัรของมุสลิม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.3.3 เพื่อศึกษาการปฏิบัติจริงของมุสลิม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ตามบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเรื่องมะฮัร

1.3.34 เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการเรียกค่ามะฮัรของมุสลิม อำเภोजะนะจังหวัดสงขลา

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

มะฮัรเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการสร้างครอบครัวใหม่ ถูกกล่าวไว้ในอัลกุรอานและปรากฏในสุนนะฮ์ของท่านเราะซูล μ เป็นสิ่งที่ควบคู่อยู่กับระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัยตราบนานปัจจุบัน จากการวิจัยครั้งนี้จะได้รับความสำคัญและประโยชน์ดังนี้

1.4.1 ได้ทราบถึงบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับมะฮัร

1.4.2 ได้ทราบถึงการปฏิบัติจริงของมุสลิมอำเภोजะนะ จังหวัดสงขลาเกี่ยวกับมะฮัร

1.4.3 ได้ทราบถึงผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากสาเหตุของการเรียกค่ามะฮัรสูง

1.4.4 เป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงเรื่องมะฮัรของมุสลิมในอำเภोजะนะจังหวัดสงขลา และตลอดทั้งมุสลิมทั่วไป

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาบทบาทบัญญัติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องมะฮัรและการปฏิบัติจริงของมุสลิมอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ตลอดจนทั้งศึกษาผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นจากการกำหนดค่ามะฮัรของมุสลิมอำเภอจะนะจังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครอบครัวมุสลิมและ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกในพื้นที่อำเภอจะนะจังหวัดสงขลาซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา อิหม่ามประจำมัสยิด อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อตกลงดังนี้

1.6.1 ในการอ้างอิงหลักฐานเกี่ยวกับค่ามะฮัรตามบทบัญญัติกฎหมายอิสลามและการปฏิบัติจริงของมุสลิมอำเภอจะนะจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยยึดหลักฐานจากอัลกุรอาน อัซสุนนะฮ์และจากทัศนะของนักวิชาการ มัซฮับต่างๆ โดยเน้นมัซฮับชาฟีอีเป็นหลัก

1.6.2 การปริวรรตอักษรภาษาไทย-ไทย โดยใช้ของวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.6.3 ความหมายภาษาไทยของอัลกุรอาน เป็นความหมายฉบับแปลภาษาไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย ปีอิหฺเราะฮ์ศักราช 1419 โดยผู้วิจัยอ้างอิงในบรรณานุกรมเพียงครั้งเดียว

1.6.4 การอ้างอิงตัวบทอัลกุรอาน ผู้วิจัยอ้างอิงสูเราะฮ์ และอายะฮ์ไว้ด้านล่างของทุกตัวบทในเนื้อหา

1.6.5 การอ้างอิงตัวบทหะดีษ ผู้วิจัยอ้างอิงผู้รายงานหะดีษไว้ด้านล่างของทุกตัวบทในเนื้อหา

1.6.6 I อ่านว่าสุบหานะฮฺวะตะอะลา เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์ แปลว่า อัลลอฮ์ผู้ทรงบริสุทธิปราศจากภาคีทั้งมวลและผู้ทรงสูงส่ง

1.6.7 ρ อ่านว่าศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เป็นคำสรรเสริญและคдуаแต่ท่านนบีมุฮัมมัด แปลว่า ขอให้อัลลอฮ์ประทานพรและความสันติสภาพแก่ท่าน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 มัชฮับ หมายถึง สำนักกฎหมายอิสลามซึ่งมีกรอบแนวทางเฉพาะในการวินิจฉัยบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เป็นข้อปฏิบัติของแต่ละสำนัก มัชฮับที่ส่วนมากรู้จักคือ มัชฮับหะนะฟีย์ มัชฮับมาลิกีย์ มัชฮับชาฟีอีย์ มัชฮับฮัมบะลีย์

1.7.2 บทบัญญัติกฎหมายอิสลาม หมายถึง บทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องมะฮัรที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดให้ มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติจากตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษ

1.7.3 การปฏิบัติจริง หมายถึง การที่มุสลิมในอำเภอนะได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับเรื่องมะฮัรจะตรงตามบทบัญญัติกฎหมายอิสลามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ได้กำหนดไว้ก็ตาม

1.7.4 มะฮัร หมายถึง ทรัพย์สินที่ชายต้องมอบให้แก่หญิงอันเนื่องมาจากการสมรส ซึ่งทรัพย์สินเหล่านั้นจะเป็นกรรมสิทธิ์ของหญิงโดยเฉพาะ

1.7.5 ผู้มีสิทธิในเรื่องมะฮัร หมายถึง ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินค่ามะฮัรตามบทบัญญัติกฎหมายอิสลามคือ ภริยาหรือผู้ที่ภริยาพึงพอใจที่จะมอบให้

1.7.6 การศึกษาด้านศาสนา หมายถึง การศึกษาในสถาบันปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มี 3 ระดับคือ ระดับอิมดาอียะห์ ระหว่างปีที่ 1-4 ระดับมุตะวัสสิฎุ ระหว่างปีที่ 5-7 ระดับชานาเวียะห์ ระหว่างปีที่ 8-10 ต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับสูงคือปริญญาตรีขึ้นไป

1.7.7 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่สอนทั้งวิชาศาสนาและสามัญควบคู่กันไป สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

1.7.8 อิหม่าม หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด และเป็นผู้นำของแต่ละมัสยิดที่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

1.7.9 สัปบุรุษประจำมัสยิด หมายถึง มุสลิมที่คณะกรรมการมัสยิดมีมติรับเข้าเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิด และมีชื่ออยู่ในทะเบียนสัปบุรุษ โดยเขาผู้นั้นจะเป็นสัปบุรุษ 2 มัสยิดหรือมากกว่าในเวลาเดียวกันไม่ได้

1.7.10 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่

1.7.11 ปอเนาะ หมายถึง สถาบันการศึกษาที่สอนเกี่ยวกับวิชาศาสนาอิสลามอย่างเดี่ยว

1.7.12 โต๊ะครู หมายถึง ผู้รู้ทางวิชาการอิสลาม ที่จัดการเรียนการสอนในปอเนาะ